

Juni-oktober 1842

FAKTA

Dato:
Juni-oktober 1842

Sidetal:
228, 229, 230, 231, 232, 233, 234

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsperson/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det originale manuskript til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen. Afskriften af hele manuskriptet omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr. 45.

OBS Dokumentet er også udgivet i Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-udgivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

Omtalte personer:
Johan Bravo
Antonio Canova
Christian 8.
Christian Dalgas
John Gibson
C.F. Holbech
Marie Høbye
N.L. Høyen
Karl von Kolb
Kunstakademiet, København
Albert Küchler
Antonio Savorelli
J.F. Schouw
Susette Schouw
Ludwig von Schwanthaler
Christine Stampe
Henrik Stampe
Just Mathias Thiele
Bertel Thorvaldsen
Friedrich Thøming
Horace Vernet
Adelgunde Vogt
Frederikke Wallick
Benjamin Wolff

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 45. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 228 -

[...] Efter denne fest¹, vare vi kuns kort i Rom, og d. 6 July² reiste vi fra Rom, fulgte af en 3 a 4 vogne med Danske, og andre Venner, til Lastorta³. Colb⁴ bragte mig en Angelica⁵ og Thoming⁶ 2 Antiker fra Cicilien. Thorvaldsen, beholdt vores Pige⁷, Holbeck⁸ havde lovet at passe godt paa ham, og Gr: Savaralli⁹ tog sig kierlig af ham. første Dag hvor Colb ogsaa havde fulgt til Lastorta, tog denne ham hiem med sig til Midag og om Aftenen var han til et Møde, næste dag¹⁰ skriver han mig var han til en [comm]ition og dands men heele hans liv gik saa monotont, og var saa kiedeligt saa han ikke gad lukke Munden op. x

- 229 -

N 5

[“]Jeg gaaer fra Sængen til Arbeidet og Kl: 5 a 6 om Aftenen hen at spise, saa spadserer jeg lidt, og saa til Sengs, og saa ledes gaaer hver dag, ja jeg Gider neppe svare folk naar de taler til mig, [“] I et Senere Brev¹¹ siger han mig: [“]Jeg kan ikke sige dem hvor deres Brev¹² gjorde et indtryk paa mig, jeg længes saa danne at jeg er nær til at blive Gall[“]; kort jeg haabede at vores Fraværelse skulde bevirke at han snart fulgte efter, og det skedte¹³, da Bissens¹⁴ kom hiem sagde frue Bissen mig hun havde ikke seet Thorv: da hun var paa Landet, men Bravo¹⁵ havde sagt dem at Thorvaldsen, var meere munter en[d] nogen sinde efter vi vare reiste, jeg tænkte nok: [“]ja han vil nu skiule det[“]: (: thi han skamede sig ved at være os saa hengiven¹⁶, og dette var især tilfældet, efter at man ikke kunde lade os i roe med deres misundelse baade plagede ham med at beklage at han var for meget hos os. han [var] bange det skulde skade mig at jeg viste for megen interesse for ham, lige som han for mig, ([“]non stuzzicare le Cane che dormano¹⁷[“] sagde han engang :) han var ogsaa bange at min Mand¹⁸ eller Min Mands fammille skulde være misfornøiet med x¹⁹ x at jeg gjorde for meget for ham, dog de var selv alle saa venlige mod ham, og baade min Sviger Moder²⁰ og hendes Sønner²¹ holdt saa meget af ham og viste ham saa megen Godhed, at han snart blev beroeliget fra den Side, Stampe giemte altid det beste for Thorvaldsen og medens han var borte hed det altid: [“]det maa vi see at faae godt til Thorv: kommer tilbage osv; [“] men da jeg senere fortalte Thorv: at Bravo havde sagt at han var saa munter da vi var reiste, sagde Thorv: [“]det var da fanen's til Munterhed denne, jeg talte ikke 10 Ord en heel dag, og han saa mig neppe lee, nei min kiere Mutter²² havde saadan for vendt²³ mig, at jeg ikke var Glad efter

hun var borte[,"] ✕ Holbeck var saa god at holde en Dagbog²⁴ efter jeg var borte, over alt hvad Thorv: foretog sig og deri seer man da og af at det var et Trist Liv han førte især for hvem som kiender hans Nøgne[,] kolde, skumle, og uhyggelige Værelser²⁵, hvor ingen kierlig Siæl var omkring ham at opmuntre hans gamle dage; Gud være lovet han kom tilbage²⁶, og havde trods alle invenninger, og forhindringer endnu nogle glade Dage, skjønt ikke ganske ublannede; jeg siger trods alle hindringer, thi det kalder jeg Hindringer, naar han nu engang finder sig glad og lykkelig i mit Huus, at han saa ikke maae nyde det ublandet, men at en Mand som Thiele²⁷ vil sige til ham: [“]siden de Omgaaes saa meget med Stampe's, har de tabt deres Popularitet her i Byen[.“]

- 230 -

2

Thorv: svarede vist Justitsraaden²⁸ intet herpaa, men det viser ret hvor Justits: kiendte Thor: godt og han vi[d]ste saare ham paa det ømmeste sted, han glemte det ikke[.] Medens Thor: var borte talte jeg engang med Thiele og da han meente Thor: ikke vilde vende hjem, sagde jeg, [“]jo jeg var overbevist derom thi han har skrevet mig til at han længes umaadelig,[“] osv ✕ og jeg viste Thiele en Ring²⁹ som Thorv: havde givet mig og som jeg bar siden jeg reiste fra Rom[.] den havde Thor: baaret i henimod 30 Aar, all dette fortalte jeg Thiele fordie jeg troede at glæde ham thi han holdt vist oprigtig af Thorv Thiele fortalte mig at da Kongen³⁰ havde sagt ham: [“]vi faaer nok neppe Thorv: hjem,[“] havde han svaret at efter hvad jeg havde sagt ham var der dog haab endnu, det var nemlig at jeg ikke skulde bryde mig om Rygter eller hvad denne og Hiin sagde, [“]thi for ikke at have x³¹ x al det Løb og allarm naar jeg vil bort, saa siger jeg Nei til det sidste, men troe mig paa mit Ord, jeg kommer med fregatten³²,[“] dette fortalte Thiele at have sagt til Kongen, men denne havde dog tvivlet.

✕

Efter vi vare komne her hjem³³, Var Schous³⁴ her i ferierne, og der gik ikke en Dag uden min Søster Schouv³⁵ paa vore Spadsere Tuure, talte om Thor, og om hvor umaadelig hun savnede ham især her paa Nysø hvor hun synes han hørte til det heele og jeg talte ikke om mit Savn men tænkte ved, Stampes tusende Planer, (thi han savnede Thorvaldsen meere en[d] nogensinde, og var meget bange han ikke skulde komme med fregatten trods den Umage man havde givet sig for at løsrive ham fra Thorv: ja jeg kan forsikre skjønt det lyder utroelig, at visse tjenstvillige Aander ikke allene, søgte paa en fiin Maade at forminske Stampes store Veneration for Thor:, men at gjøre ham Skinsyg, paa ham, og saa længe jeg var i Nærheden lykkedes det dem kuns daarligt, dog da jeg maatte blive længere en[d] Stampe havde Løst til³⁶ i Italien, formedels min Datters Sygdom³⁷ og han vilde reise Hiem, og der fandt sig allene og kiedede sig, saa fik visse fine hentydninger og sligt Inpas, og man fik saa gar bilt Stampe ind først at jeg havde villet gjøre den Reise for Thors skyld, (og

dette vi[d]ste Stampe dog at vi i 10 Aar havde talt om, og at tvært imod Stampe som hvert Foraar, fik reise løst som jeg endnu bestandig maa snakke ham fra, og da vi nu bestemte denne Tuur, saa var der ingen saa intusiast for den, som ham, og ingen, som i de første 4 a 5 Maaneder var saa lykkelig der ved som ham, men da han siden blev ked deraf, saa saae han alt i et andet Lys, kort ikke allene Stampe fik de sat i Hovedet at det var for Thr: skyld jeg blev længere borte, skønt han jo vi[d]ste Elisa ikke kunde reise men og Sønnerne³⁸ forsøgte man paa at gjøre Misundelige paa Thorvaldsen, ved tusende smaae fine Bemærkninger, og hentydninger som om der noget gik fra dem, ved hvad jeg gjorde for Thorv;

- 231 -

3

saa jeg havde adskilligt at stride imod, dog saa snart jeg kom hjem, saae Stampes Længsel klart og han savnede Thorv: umaadelig, han havde paa denne Reise og i de siste 3 Aar kiendt Thorv: fra alt for, elskværdig en side til at han kunde andet, en[d] holde af den kiere Gamle hvis heele Carakteer netop var saa ganske skikket for at vinde Stampe, thi han hørte heldere, en[d] han selv talede og det holder Herrene i almindelig[hed] af, og saa vare de enige i saa mange Anskuelser[.] Og saa har Stampe foruden et meget godt Øie for Kunst, og Kunst Sager, og saa især megen interesse og Smag for Thorv: .ens Fag, og ved alt hvad vi paa denne Reise havde seet var han meere en[d] nogensinde kommet til den Overbeviisning, at der ingen Billedhugger kunde sammen lignedes med, Thorv: thi trods Canovas³⁹ renomé, saa kunde dennes afecterte[.] søgte og Cokette Stillinger aldrig staae sig ved siden af[f] Thrs simpelhed, reenhet, og frem for alt, Naturlighed⁴⁰ osv osv ☒ og Schvanthalers⁴¹ Arbeider vidnede nok om Talent, og især paastod Thorv: at han havde meget, dog der var intet som i ringeste maade kunde sammenlignes i fuldkommenhed med Thor's[.] Gibson⁴², var, som man strax vil kunde see af medfølgende lille Composition, Magnereret⁴³, og alle samme, kunde have været meget godt, men de manglede den sikkerhed som Thorv: isaa høigraad havde og selv jeg kunde see store Feil i deres Arbeider som jeg overbeviste mig om jeg havde Ret i, ved at gjøre Thor: opmærksom derpaae, som saa bifaldt hvad jeg havde sagt og da disse Kunstnere alle bade Thorv: om at komme og rette deres Arbeider og han ogsaa ofte gjorde det, saa havde jeg tit nok Leilighed til at forundre mig over at de ikke selv havde seet og følt, hvad der strax havde stødt mig, og saadanne feil fandt man aldrig, end ogsaa i de fløgtigste Skitser hos Thorv: kort Stampe ikke allene Beundrede men elskede Thorv: og da han nu var blevet tilbage i Rom, grublede han kuns paae hvorledes, vi skulle faae ham tilbage og han havde fast bestemt, at hvis han ikke til Næste foraar var kommet hjem, saa skulde vi gjøre et lille Svip til Rom for at hente Ham, og skønt jeg altid modsagde Stampe deels fordi jeg haabede det ikke blev nødigt, og deels fordi jeg ikke holder af at tale

- 232 -

4

saa længe forud om en Ting, saa besluttede jeg dog i mit stille Sind at skulle det gøres nødig, for at faae Thor: hiem saa ville jeg paa den korteste muligst maade reise over og hente ham. I denne Mellem Tid var jeg et par gange i Kiøbenhavn, og besøgte da Thors: Værelser, og Atelier⁴⁴, den Eene gang fandt jeg nogle Ord af Horaz vernet⁴⁵ skrevet med hans egen Haand paa Thors Dør, denne efter Thors Beskrivelse, elskværdige Mand kom atter en Dag Aaret efter for 4de gang i Thorv: Værelser medens han var paa Nysøe, og skrev nogle Ligner⁴⁶: [“]H Wernet, pour la quatretiem foi bi.. malheureux de ne pas avoir trouvez son Ami[,”] som jeg af Tho: udbad mig til min Album⁴⁷, og deri findes det[.] Thorv: elskede ret, Wernet, og havde en umaadelig respekt for ham som Kunstner, han fortalte mig saa meget om Ham, og hans heele fammille, og alle de deilige dage han havde tilbragt med dem i Rom, at jeg aldrig har ønsket nogen Kunstners Bekiendskab saa meget, som denne Wernet, og da vi forlode Rom gav Thorvaldsen mig et Brev⁴⁸ med til Ham, for at anbefale mig, som hans beste Veninde, og jeg havde lovet at see at faae Wernet til at mahle mit Portrait⁴⁹, som Thor: ønskede[.] I Rom havde Kychler Mahlt det⁵⁰ men Thor: var ikke fornøiet dermed, og vilde ikke have det, dette gjorde at han endnu i Rom gjorde min Byste⁵¹, som han vilde trøste sig ved naar jeg var borte sagde han, thi ellers var det bestemt at han først skulde gjøre det, naar vi kom til Nysøe, og som en sittende Statye hvortil han alt havde en lille Skitze⁵² gjort[.] Brevet til Horatz W: giemmer jeg trøelig, for om jeg nogen sinde skulde komme til Paris⁵³, hvor jeg saa vil gjøre Brug deraf, siste gang, blev reise Routen forandret. I kommer senere 1843⁵⁴ I Een Dag traf jeg Fr Herbst⁵⁵ Arbeidende i Thor's Atelier, og skjønt jeg ikke kiendte synderlig til hende, fortalte jeg hende om Tho: og at jeg havde haft Brev, og haabede sikkert han kom med Fregatten, osv jeg meente det maatte fornøie hende, da hun jo maatte være interesseret ved at hans kom hiem, thi jeg troede at det var for at faae hans og de andre Billedhuggeres gode Raad at hun stod i Hans Atelier og jeg var nu engang vandt til at sige noget til disse unge Kunstnere

- 233 -

5

naar jeg saa dem, ellers fik jeg bebreidelse af Thorv: som sagde der var intet værre en[d] Taushed, og naar jeg ikke sagde noget saa viste det at jeg ingen interesse havde derfor, og saa troede man ogsaa at det kom fra ham, lige som han fik skyld for at lade sig inflyde af mig osv I dog kort jeg troede alle hørte gierne om Thorv: thi han, var mig det første. en tredie gang jeg var der fandt jeg Professor Høien⁵⁶ som viste en Englænder omkring, Blandt Malerierne[.] Vaserne og Billedhugger Arbeiderne, jeg maatte nu strax ved Thors Skriverbord skrive en Anbefalings Billet for same Englænder til Thorv: i Rom hvor samme

agtede at reise hen, dog medens jeg her skrev, troer jeg alt Thor: var paa Veien hiem, ialfald var han fra paa Hiem Vein før Englænderen kom til Rom
✘ Endelig Endag herhiemme paa Nysøe Medens man var i uvished om Th: vilde komme blev jeg En Morgen tidlig overasket med en Exprese fra Secretair Wulf⁵⁷, som om Natten var kommet fra Kiøbenhavn hvor han skriver mig. [“]Thorv: er paa Veien til Danmark man har Brev fra ham fra Hamborg⁵⁸[,“] og 1 Time senere kom Posten med en Mængde Breve fra alle Veine, til lykke havde jeg faaet ovenstaaende først ellers troer jeg[,] jeg havde faaet et Tilfælde saa fast havde jeg igrunden sadt mig Th:[s] komme i Hovedet :) nu læste jeg Schouvs⁵⁹ som paa første Side var meget bedrøvelig ved Anmeldelsen af at fregatten var reist den 2 fra Livorno⁶⁰ men at Thor: ikke var med, men paa næste Side af Brevet var alt glæde og henrykkelse, thi nu havde de brev, fra min Broder⁶¹ i Livorno, som fortæller hvordan alt er gaaet: d. 3e tidlig Morgen var Thor kommet til Lv: da man havde skrevet Ham til at Fregatten først den dag vilde reise, og nu kom han efter denne Beretning, og fregatten var alt reist dagen tilforn, hvor dann han blev til mode kan de kuns gjøre dem et Begreb om som kiender ham, som jeg, i Høieste grad, ærgrede han sig og da man her siger ham at Bravo havde forsikkert dem at det ikke kunde nytte de ventede thi Thorvaldsen vilde bestemt ikke komme, saa faldt al hans forbittrelse paa Bravo, skjønt han jo tilstod, at i hvert et Tilfælde burde Schefen ikke der efter have rettet sig, men bestemt oppebiet den Thorvaldsen opgivne Dag, osv ✘ dog nu var han og de alle borte og Thor maatte Sluge Harmen i sig og den var

- 234 -

6

saa stor, at han ikke engang vilde paa min Broders og Svigerindes⁶² instændige Bønner, dem hos hvem han lige havde tilbragt behagelige Uger hos[,] gaae i Land, men forlod ikke Dampskibet, med hvilket han var kommet et eneste Øieblikke, Min Broder, raadet ham nu meget, til at fort sætte Reisen paa samme Skib, til Lyon⁶³ osv ✘ ✘
Han Skaffede Ham Passet⁶⁴ i orden, Anbefalinger[,] gav ham Pænge og indrettede det saa godt som Muligt for ham, osv ✘ Nu traf det sig saa Hurtig at en Demoiselle Walich⁶⁵, som skal have reist meget, just befandt sig paa samme Dampskib⁶⁶, og skulde lige til Kiøbenhavn, hun gjorde nu bekiendskab med Thor og til bød sig at tage sig af Thorv, da hun var vand til sligt, og hun besørgede nu alle udgifter, lige til Hiemmet, som jo var Thorv: meget bequem[,] same dame, skrev hiem til hendes familie fra Frankfort, skjønt Thorv: havde ønsket at komme bagpaae alle hans Venner i Kiøbenhavn, (Her maae jeg ikke forsømme at indslutte at de tienstagtige Aander haver udspreddet det Røgte i Byen, at Thorv: ikke havde betalt denne frøken Hendes Ulæg for ham, og mig blev det da ogsaa sagt, som strax spurgte Thorvaldsen af, og Han svarede blodt med at vise mig hendes quiterede Regninger, og saa ledes som dette var en Usandhed, saa er jeg i

mit Hierte Overbevist om, at Thorv: aldrig har snyt noget menneske med Hans gode Wille for en eeneste Skilling, untagen i Lotterie⁶⁷ hvor han alletider vilde snyde mig men saa snød jeg ham igien [...]

---

¹ Dvs. Alessandro Torlonias store fest i Villa Torlonia 4.6.1842.

² Stampe skriver eller husker forkert. Hun forlod Rom 6.6.1842 med sine tre børn og sit tjenerskab pr. hestevogn med kurs mod Danmark. Det vides med sikkerhed, at familien ankom til Livorno 10.6.1842. Henrik Stampe havde forladt Rom i løbet af foråret 1842, tilsyneladende efter et ægteskabeligt opgør, se Henrik Stampes brev af 20.6.1842.

³ La Storta ligger ca. 15 km nordvest for Rom. Det var tradition, at afrejsende blev fulgt af tilbageblivende i Rom til La Storta, som var den første poststation på vejen nordpå.

⁴ Dvs. den tyske handelsmand, bankier og konsul Karl von Kolb.

⁵ Antagelig en stauder, som også er kendt under navnet Englerod.

⁶ Dvs. den dansk-tyske maler Friedrich Thøming.

⁷ Antagelig familien Stampes kammerjomfru Marie Høbye.

⁸ Dvs. den danske billedhugger C.F. Holbech.

⁹ Dvs. den italienske billedhugger og greve Antonio Savorelli.

¹⁰ Dvs. 7.6.1842.

¹¹ De omtalte breve er ikke overleveret. Se evt. referenceartikel om forsvundne breve.

¹² Thorvaldsen henviser antagelig til brev af 14.6.1842 fra Christine Stampe til Thorvaldsen, hvoraf det med al ønskelig tydelighed fremgår, at Stampe og Thorvaldsen havde et særdeles nært forhold. Så vidt vides, var de ikke kærester, selvom den tanke melder sig ved læsningen af brevet.

¹³ 1.10.1842 forlod Thorvaldsen Rom for sidste gang med kurs mod Civitavecchia ledsaget af Karl von Kolb.

¹⁴ Dvs. den danske billedhugger H.W. Bissen og hans kone Emilie Hedevig Møller (1808-1850).

¹⁵ Dvs. den danske maler, konsul og etatsråd Johan Bravo.

¹⁶ Venskabsforholdet mellem Thorvaldsen og Christine Stampe var dog ikke uden kurrer på tråden, som det fremgår af Christine Stampes biografi.

¹⁷ Efter italiensk "Non stuzzicar il can che dorme", dvs "Tir ikke den sovende hund". Ordsproget kendes allerede fra sidste halvdel af 1600-tallet.

¹⁸ Dvs. Henrik Stampe.

¹⁹ Kryds. Dvs. indvisningstegn. Følgende er skrevet i venstre margen på den anden led: "x at jeg gjorde for meget for ham [...] Stampe gjemte altid det beste for Thorvaldsen og medens han var borte hed det altid: det maa vi see at faae godt til Thorv: kommer tilbage osv;"

²⁰ Dvs. Kirsten Frederiksdatter Kaas (1766-1842).

²¹ Dvs. Henrik Stampe var den mellemste i en søskendeflok på tre. Stampes ældre bror var søofficer Fritz Stampe (-1842), og den yngste i flokken var baron Frants Valentin Christian Carl Stampe (1806–1880).

²² Thorvaldsen kaldte Christine Stampe for sin "kiere Mutter" eller "gamle Mutter" (jf. p. 129, 151, 198, 199 et passim) på trods af, at hun var 27 år yngre end ham. Kælenavnet må skyldes den moderlige omsorg, hvormed Stampe behandlede Thorvaldsen.

²³ Dvs. forvænt.

²⁴ C.F. Holbechs dagbog om Thorvaldsens gøren og laden kan læses i rapport af 1.7.1842 og 26.9.1842 til Christine Stampe.

²⁵ Dvs. Thorvaldsens lejlighed i Casa Buti, som på dette tidspunkt stod forholdsvis tom, fordi billedhuggerens ejendele var nedpakkede og klar til at blive sendt til Danmark med fregatten Thetis, se Hjemsendelse af Thorvaldsens kunst 1842.

²⁶ 24.10.1842 ankom Thorvaldsen til København med dampskibet Frederik den sjette. Han blev modtaget af bl.a. Christine Stampe.

²⁷ Dvs. den danske forfatter, sekretær, museumsmand og bibliotekar Just Mathias Thiele.

²⁸ Dvs. Just Mathias Thiele, som i 1840 var blevet udnævnt til justitsråd.

²⁹ Dvs. Thorvaldsens såkaldte Slangering, N190, eller muligvis en kopi deraf. Se evt. referenceartikel Thorvaldsens slangering – en drillepind.

³⁰ Dvs. den danske kong Christian 8.

³¹ Kryds. Dvs. indvisningstegn. Følgende er skrevet i venstre margen på den anden led: "x al det Løb og allene naar jeg vil bort, saa siger jeg Nei til det sidste, men troe mig paa mit Ord, jeg kommer med fregatten, dette fortalte Thiele at have sagt til Kongen, men denne havde dog tvivlet. ☒ "

³² Dvs. fregatten Thetis.

³³ Dvs. Nysø.

³⁴ Dvs. den danske botaniker og politiker J.F. Schouw og hans kone Susette Schouw.

³⁵ Dvs. Susette Schouw.

³⁶ Henrik Stampe forlod Rom i løbet af foråret 1842. I brev af 20.6.1842 fra Henrik Stampe til Christine Stampe udtrykker han imidlertid fortrydelse over at være rejst før resten af familien. Ægtemanden skriver, at han har "Samvittigheds-Skruppel over at jeg ikke stod Din Hæftighed stærkt nok imod og blev i Rom". Det vides p.t. ikke, hvilken konflikt, der fik Henrik Stampe til at forlade sin familie i Rom og drage hjem til Danmark i utide.

Men noget tyder på, at årsagen ikke var datterens sygdom i januar – marts 1842, der angiveligt forsinkede en planlagt afrejse – sådan som Christine Stampe påstår her. Det var aldrig tanken, at familien Stampe skulle have forladt Rom allerede på det tidspunkt. Christine Stampe synes optaget af at brygge en søforklaring samme, antagelig for at lægge låg på en mere kompleks, men p.t. ukendt historie.

³⁷ Januar – marts 1842 var familien Stampe ramt af sygdom. Elise Stampe var hårdest svækket.

³⁸ Her menes antagelig Holger og Henrik Stampe den yngre, som blev i Danmark, mens resten af familien rejste til Rom.

³⁹ Dvs. den italienske billedhugger Antonio Canova.

⁴⁰ Christine Stampe parafraserer her den tyske kunsthistoriker og arkæolog Johann Joachim Winckelmanns doktriner for samtidens kunst.

⁴¹ Dvs. den tyske billedhugger Ludwig von Schwanthaler.

⁴² Dvs. den britiske billedhugger John Gibson.

⁴³ Stampe mener manieret.

Rigmor Stampe, op. cit., p. 206, har også tydet ordet sådan.

Det er uvist, hvilken "lille Composition" af Gibson som skulle følge med teksten.

⁴⁴ Dvs. Thorvaldsens professorbolig og værksted på Kunstakademiet i København. Se evt. mere i referenceartikel herom.

⁴⁵ Dvs. den franske maler Horace Vernet.

⁴⁶ Se Vernets korte besked af 19.7.1843.

Ordlyden er en smule anderledes end den, der her gengives i det følgende.

⁴⁷ Dvs. en stambog eller en vennebog til små hilsener fra ens bekendte.

⁴⁸ Dvs. brev af 2.6.1842, hvori Thorvaldsen beder Vernet tage imod Stampe, som var det ham selv.

⁴⁹ Der kendes p.t. ikke et portræt af Vernet forestillende Stampe, så dette ønske fra Thorvaldsens side blev nok ikke opfyldt.

⁵⁰ Dvs. den danske maler Albert Küchler.

Det nævnte portræt, der forestiller Stampe er antagelig identisk med et, der skulle befinde sig på Nysø i Stampe-familiens efterkommeres eje.

⁵¹ Dvs. Christine Stampe, Nysø³⁷.

⁵² Dvs. en statuette-skitse til en siddende statue af Christine Stampe. Et sådan værk i Thorvaldsens produktion kendes ikke.

⁵³ Stampe kom faktisk til Paris og mødte Vernet, se brev af 14.10.1850.

⁵⁴ Dette må forstås som forfatterens redaktionelle huskenote til sig selv.

⁵⁵ Dvs. den danske billedhugger og animalier Adelgunde Vogt, née Herbst.

⁵⁶ Dvs. den danske kunsthistoriker og professor ved Kunstakademiet i København N.L. Høyen.

⁵⁷ Dvs. den danske godsejer, kunstsamler, jurist, postsekretær og handelsmand Benjamin Wolff.

⁵⁸ Thorvaldsens opholdt sig i Hamborg / Altona 17.-22.10.1842.

⁵⁹ Dvs. den danske botaniker og politiker J.F. Schouw og hans kone Susette Schouw.

⁶⁰ 2.10.1842 afsejlede fregatten Thetis fra Livorno med kurs mod København lastet med Thorvaldsens værker og ejendele. Thorvaldsen ankom én dag for sent til Livorno.

⁶¹ Dvs. den danske handelsmand Christian Dalgas.

⁶² Christian Dalgas' kone hed Louisa Salvetti (1789-1853).

⁶³ Thorvaldsen rejste faktisk videre mod Danmark på egen hånd. Han ankom til Lyon 9.10.1842. Se Rejsen til Danmark, oktober 1842.

⁶⁴ Se Thorvaldsens pas af 3.10.1842 udstedt af Christian Dalgas i Livorno.

⁶⁵ Dvs. Frederikke Wallick, søster til teatermaleren Arnold Wallick, som Thorvaldsen kendte fra sit første ophold i Rom. Se evt. Frederikke Wallicks rapport om hendes og Thorvaldsens rejse gennem Europa i oktober 1842.

⁶⁶ Stampe hævder altså, at Thorvaldsen og Wallich først mødte hinanden på dampskibet, hvilket ikke er korrekt. De havde allerede i Rom aftalt at rejse sammen til Livorno, jf. rejserapport af oktober 1842 fra Wallich til Just Mathias Thiele.

⁶⁷ Se evt. emneordet Lotterispil.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

